

“I DARE YOU! FIND ET UNIVERSITET AF HØJ KARAT, SOM IKKE HAR ET BIBLIOTEK”

INTERVIEW BERTIL DORCH

Af Mikael K. Elbæk, red.

Den 19. september sidste år blev Bertil Dorch valgt som ny formand for DFFU. Han har en baggrund som astronom og er drevet af at ville vide, kalder sig selv for skabshumanist og tror på klassisk dannelse. Han tror også på, at bibliotekerne skal forske mere i, hvad deres brugere har brug for og basere deres udvikling på evidens fremfor mavefølelser. Som formand vil han være med til at bygge videre på DFFU som en platform for sektorens biblioteker, hvor vi alle kan blive klogere og udvikle meninger og idéer.

Hvad har formet dig akademisk?

„Jeg plejer at sige, at jeg nok er en skabshumanist – fordi de der store spørgsmål med hvor kommer vi fra, hvor skal vi hen, er der en mening med det hele, og hvordan hænger tingene sammen, det har altid interesseret mig. Jeg kunne have valgt tre retninger – enten ville jeg være arkæolog eller også palæontolog, og så ville jeg være astronom. Det handlede om, at der var noget viden derude, som jeg gerne ville have adgang til og om nogle spørgsmål, som var meget eksistentiale i virkeligheden. Astronomi er i realiteten nært beslægtet med filosofi, for det handler jo om de store spørgsmål, hvor kommer tingene fra, hvor stor er verden, og hvorfor ser den ud som den gør?“

Hvad driver dig som menneske?

„At jeg gerne vil vide mere. Som forsker vil jeg gerne bidrage til at vide mere om et konkret område. Men som biblioteksperson vil jeg gerne være med til at bidrage til, at vi alle sammen, som samfund og civilisation, kan vide mere ved

at hjælpe forskerne. Med skiftet fra forskning til bibliotekerne føler jeg faktisk, at jeg kan bidrage endnu mere til, at vi kommer til at vide mere som samfund. Og det er jo egentligt ret vildt. Det spændende er, hvordan vi kan understøtte forskningen på en sådan måde, at den kan blive bedre og mere effektiv, og der kan komme mere viden ud og hurtigere.“

Hvordan kan dit drive til at vide overføres til biblioteksverden?

„Vi (bibliotekerne, red.) bevæger os rigtigt meget på metaplanet. På den ene side har vi nogle brugere, som gerne skulle have en specifik service, og på den anden side er vi jo et sted, hvor vi gerne vil levere noget, som er lidt mere generelt. Levere noget, der kan bedrives detaljeret forskning på. Her ligger en af udfordringerne; at kunne lave tilbud, som vi kan honorere og som samtidigt passer ind i det mere specifikke, som brugerne gerne vil have. Det er jo faktisk utroligt, at det lykkes så godt, synes jeg. Det er nok vores styrke som biblioteker, at vi har været i stand til det i århundreder. Det skal vi selvfølgelig fortsat udvikle, for brugernes behov, forskernes behov, politikernes behov, de metodiske og tekniske muligheder ændrer sig jo hele tiden. Det skal vi kunne agere på. Og på den måde kan du sige, at bibliotekerne også skal forske, eller i hvert fald researche, for på den måde at blive ved med at have overblikket. For ellers risikerer vi at blive en anakronisme på et eller andet tidspunkt. Vi kan ikke bare sige, at vi synes, vi bør researche på det. Vi skal vide det. Vi skal basere os på en evidensbaseret udvikling. Det er jo ikke helt fremmed. Vi har brugt det (materiale, red.) til anskaffelse i mange år. Men måske kan vi lære noget fra vores forskere, dem der bedriver

evidensbaseret forskning og deres systematiske tilgang til at analysere litteratur og data for at finde ud af noget. Det kan måske provokere nogle biblioteksfolk derude, men vi skal måske til at forske lidt mere på bibliotekerne.

Skal man have belæg for, om noget er godt eller skidt, gælder det om at komme tættere på brugermiljøerne. Det er nemmere, hvis man er tættere på. De forskningsbiblioteker, som er tættere på institutionernes ledelser, vil være tættere på disse behov. Det er godt at være tæt på brugerne i den daglige drift. Men det er også godt at være tæt på ledelsen i den daglige drift. ”

Du har været forsker, hvad var dit forhold til biblioteker dengang?

”De mange positive ting. De ting, som bare går nemt. Jeg tror hverken, at jeg som studerende eller som forsker har tænkt over, at nogen sørgede for, at alle de tidsskrifter, som jeg læste var der for mig, for det virkede bare fint.

Når det hele fungerer, som det skal, så tænker brugerne ikke over alt det arbejde, der ligger bag den lette adgang til al den videnskabelige litteratur, som forskere og undervisere har i dag. Det er enormt vigtigt, at vi bliver bedre til at kommunikere dette til vores interessenter, og det er vigtigt, at vi samarbejder om at udvikle vores tilbud og den diskurs, som vi opbygger om fag-, forsknings- og uddannelsesbibliotekerne. ”

En af de positive oplevelser med et forskningsbibliotek, som har brændt sig fast hos Bertil Dorch, var mødet med institutbibliotekaren på det institut, hvor Bertil læste. ”Hun var der bare og var én, som man kunne gå hen og få hjælp fra. Hun var med til at lave obligatoriske kurser på kandidatuddannelsen. Hun var med til institutmøderne, og jeg syntes, at det var meget positivt, at hun ligesom var en del af det institut, hun var meget integreret. ”

Er der en fælles udfordring - eller en fælles brændende platform?

”Det med, at bibliotekaren er fysisk tæt på institutterne og brugerne er noget, som er forsvundet de sidste 10-20 år. Årsagerne har været økonomiske, teknologiske og organisatoriske. Men med denne udvikling har man også mistet noget. Vi skal finde måder at forsøge at opnå at kunne noget af det samme, som vi kunne med institutbibliotekarerne og den nære kontakt til vores brugere. Internationalt snakker man om liaison librarians eller kontaktbibliotekarer. Formålet er at forsøge at skabe et netværk med forskerne og underviserne lokalt. Udfordringer er, hvordan man kommer ind i disse fællesskaber. Når man først er blevet et del af et fællesskab, så er det meget lettere. Man må lave nogle formelle aftaler, som gør det muligt. ”

Hvad er formålet med FFU-biblioteker?

”Når det handler om FFU-biblioteker, så tror jeg det er fuldstændigt uomgængeligt at have velfungerende biblioteker. Helt grundlæggende må man for det første have adgang til den videnskabelige litteratur, men for det andet er der det, som ligger under denne adgang. Man kan sige, at biblioteket er en hub i den videnskabelige kommunikationsproces. Via denne hub deltager forskerne i den videnskabelige debat. Og der, hvor biblioteket bidrager med noget helt unik, er ved at bidrage til forskningsintegriteten, og det er et sted, hvor jeg tror, vi kan gøre endnu mere. Senest har vi fået et national kodeks for forskningsredelighed (The Danish code of conduct for research integrity). Forskere, forlag og bevillingsgivere har længe talt om disse ting, men det er ligesom blevet en større national bevægelse. Og bibliotekerne har muligheden for at være med til at italesætte redeligheden, fordi vi leverer adgangen til de

her ting og yder services, vejledning og hjælp til den del, som er så essentiel for den videnskabelige kommunikation. Hvis man ikke kan stole på, hvad der er publiceret et eller andet sted, så kan man ikke stole på forskningen. Det handler om den videnskabelige etos, og bibliotekerne sidder på en livsnerve i forskningskommunikationen. Hvis forskerne ikke har adgang til litteraturen inden for et område, så kan forskerne ikke reviewe literaturen, og så kan de ikke deltage i den videnskabelige proces.

Det er bydende nødvendigt, at FFU-bibliotekerne kan levere adgang til videnskaben ikke bare til litteraturen. Dokumentation af forskning er helt essentiel. Men det leder videre til mange andre spændende ting som publiceringsstrategier, forskningsredelighed, ophavsret, forskningsanalyse og -kommunikation i det hele taget. Der ligger rigtig mange spændende ting, vi skal til at i gang med eller allerede er i gang med. ”

DDFU-formandsskabet

Bertil, du blev 19. september i år valgt til ny formand for DDFU. Hvad fik dig til at stille op som formand for DDFU?

”Jeg synes, at det er utroligt vigtigt, at bibliotekerne samarbejder om, hvordan vi udvikler os, hvordan vi italesætter vores diskurs og vores agenda. Det er ikke fordi, DDFU skal være styrende for, hvad der er på den lokale udviklingsagenda på de enkelte biblioteker. Men jeg tror, det er utroligt vigtigt, at vi taler sammen. Både for at vi kan lære af hinandens fejl og ideer, men også for at vi opnår en fælles forståelse af vores samfundsmæssige forpligtelse og placering. Og at vi kan formulere os op imod bibliotekernes ydre grænser: politikere, styrelser, ministerier.

DDFU er den vigtigste platform for samarbejde og sammenhængskraft for danske FFU-biblioteker. Jeg har selv haft rigtig stor glæde af vinterinternaterne, årsmøderne og selvfølgelig REVY. Og jeg tror, at det er vigtigt, at der er sådan en organisation i Danmark, der er fælles for FFU-bibliotekerne. At kunne være med til det, at der er sådan en mulighed, det synes jeg er et privilegium. ”

Hvad er i dine øjne formålet med DDFU?

”Et formål er at skabe sammenhængskraft i FFU-biblioteksbranchen. Man kan spørge sig selv, hvad der ville ske, hvis der ikke var et DDFU? Så tror jeg hurtigt, at man ville bevæge sig i alle mulige retninger. Og så stor er branchen heller ikke. Man ville sidde meget isoleret og føle, at man havde et behov for at komme i kontakt med folk rundt omkring: Hvad gør I med dit, og hvad gør I med dat! Så hvis der ikke var et DDFU, så ville der opstå et behov for et. ”

Men var der ikke andre foreninger eller organer, som kunne dække dette behov?

”Det, som er særligt ved DDFU bibliotekerne, er, at de ikke bare har bibliotekarer ansat, de har mange

forskellige typer medarbejdere og faggrupper. Vi har mange flere services og funktioner, som ikke dækkes samlet af andre organisationer. Én ting er sammenhængskraften, det er en af de ting, vi bidrager med mellem medarbejdere, faggrupper og organisationer. Og hvordan gør vi så det? Det gør vi blandt andet via arrangementerne – og jeg tror, at arrangementerne er kernen i det. Vi kan lave bestyrelsesmøder, høringssvar med mere, men uden arrangementer kunne vi ikke honorere vores mål om sammenhængskraft. Så arrangementer og DDFU's fora, hvor man kan fokusere på specifikke emner, er vores absolutte vigtigste aktiviteter. ”

Kan du pege på nogle fællestræk for DDFUs medlemmer?

”Et fællestræk er blandet baggrund. Hvis man tog ti tilfældige medlemmer af DDFU, så ville de have en meget forskellig baggrund, men de vil have en fælles opfattelse af deres formål – at understøtte forskere, undervisere og studerende ved uddannelsesinstitutionerne. Hvor man måske i en anden branche ville have en meget fælles baggrund, men meget forskellige oplevelser af dagligdagen. ”

Hvilke konkrete opgave eller tiltag mener du, DDFU kan eller skal sætte i gang?

”Vi kører videre med den type aktiviteter, som vi har og med nogenlunde samme kadence som hidtil. Noget nyt, som vi er ved at etablere, er et forum for mellemledere i FFU-bibliotekerne. Der vil være meget sparring at hente, hvad de har af opgaver i forhold til at drive et moderne FFU-bibliotek. Så der er i hvert fald sammenhængskraft på et andet plan, end der tidligere har været, fordi det også handler om biblioteksledelse.

Derudover så tror jeg, at noget, som vi kan bidrage med, er, at vi i bestyrelsen og blandt medlemmerne kan diskutere ting, som har mere politisk karakter end tidligere. Vi vil gerne fremover bidrage til flere høringssvar, men måske også sætte spørgsmålstegn ved nogle af de ting, der sker på den forskningspolitiske agenda. Vi skal ikke nødvendigvis blive enige om det, men diskussionen kan også være med til at bidrage til en større sammenhængskraft. Det kunne have været interessant at diskutere dimensioneringen, ikke fordi vi som forening skulle have én mening eller lave en indstilling. Men bare det, at vi drøftede sådan nogle ting, som handler rigtig meget om vores brugere og de rammer, som vores brugere har. Det får jo indflydelse på biblioteker via økonomi og studentermasserne, som vi i sidste ende skal betjene. Jeg tror også, at vi som forening kan være med til at diskutere nogle af de spørgsmål, som handler om brugernes ydre rammer og ikke bare vores egne ydre rammer. ”

Er DFFU primært en forening for institutionerne eller for de personlige medlemmer?

”Det er helt klart for medlemmerne. Så har vi dog en specielt type medlemsmodel, hvor institutionerne betaler for medlemmerne. Men det er for medlemmerne, og arrangementerne er for medlemmerne. De andre ting har vi FC (Forskningsbibliotekernes Chefkollegium, red.) og de andre foreninger til at tage sig af.”

Hvilke platforme skal DFFU kommunikere på?

”På alle relevante platforme. Vores hjemmeside skal fortsat være der, og jeg tror, at vi skal bruge de sociale medier, og det er jo allerede i gang. Og så synes jeg, at REVY er et helt vildt lækkert coffee table tidsskrift. Det skal ikke bare være et elektronisk tidsskrift, for så tror jeg, at vi lige så godt kan lukke det. Jeg tror helt klart, at REVY skal være det her lækre tidsskrift, vi har liggende i frokoststuen, eller hvor vi nu ellers har mulighed for at sætte os ned og fordybe os i en tekst. Andre medier er bedre til andre ting, som Facebook, der er god til den hurtige kommunikation. Indtil videre tror jeg, vi skal være på de platforme, vi er på. Men måske skal vi til at bruge Twitter noget mere. Vi har brugt hashtags på vores konferencer, men jeg vil gerne opfordre til, at vi bruger det mere.

DFFU skal være et rum, hvor vi danner vores fælles FFU-diskurs og fortsat udvikler den, hvor vi kan tale på fælles basis om de ting, som er aktuelle.

Det er vigtigt at have det fysiske møde og supplere dette med de sociale medier.”

DE HURTIGE

Sociale medier - for sjov eller alvor?

Både og! - ”Den, der kun tager spøg for spøg, og alvor kun alvorligt, han og hun har faktisk fattet begge dele dårligt”, siger Piet Hein

Hvorfor foretrækker du Facebook frem for Twitter?

Det gør jeg ikke! Hvis jeg har tiltrækkeligt lang tid, så lægger jeg det på LinkedIn og sender det til Twitter samtidigt, og Twitter er connected til min Facebook. Så jeg foretrækker ikke Facebook, men bruger dem gerne samlet i en aggregeret service.

Mendeley eller Zotero?

Hmm... ingen af delene. BibTex og JabRef

Hvorfor læser du REVY?

Jamen altså, for at høre hvad folk siger. For den lidt længere version, den gennemtyggede kommunikation.

Star Trek eller Star Wars?

Ha ha ha - øh... hvad skal jeg sige NTG Star Trek: The Next Generation

James Tiberius Kirk (William Shatner, red.) eller Jean-Luc Picard (Patrick Stewart, red.)?

Den er svær. For det er jo to helt forskellige... Jeg tror, jeg siger Kirk, for der er også de nye film, dem kan jeg godt lide.

Hvor befinder du dig bedst: I kaos eller kontrol?

Ahh. Kaos eller kosmos. Den gyldne mellemvej – kan man sige det? Men skal jeg vælge, så tror jeg, det er kaos. Så er alle muligheder åbne. Altså hvis det er rigtig kaos. Sådan noget med Lyapunov-koefficienter, som er positive.

Hvad er bedst lukket eller åbent?

Åbent!

BERTIL DORCH

Bibliotekschef for Syddansk Universitetsbibliotek ved SDU.

Formand for Danmarks Fag-, Forsknings- og Uddannelsesbiblioteker, og bl.a. medlem af bestyrelsen for SPARC Europe.

Kandidat i astronomi fra Københavns Universitet 1995 og ph.d. i fysik fra Niels Bohr Institutet ved samme universitet 1998.

Tidligere forsker ved det Kgl. Svenske Videnskabsakademi 1999-2002 og Niels Bohr Institutet 2002-2011, senest som adjungeret lektor.

Forskellige ansættelser ved Det Kongelige Bibliotek / KUBIS 2005-2013, som forskningsbibliotekar, seniorforsker, sektionsleder, centerleder og chefkonsulent.

